

Голос України

Влада — Радамі

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 181 (1681) ♦ П'ятниця, 26 вересня 1997 року ♦ Ціна договірна

Проблема: як привчити працювати без зарплати

У серпні вперше цього року скоротилася загальна сума зборгованості з виплати зарплати в бюджетній і небюджетній сферах і становила 4,9 млрд. гривень проти 5,2 млрд. За повідомленням радника Президента А. Гальчинського, шілкового ліквідовано зборгованість бюджетникам у містах Києві та Севастополі. На 99,2% і 96,3% ліквідовано її, відповідно, в Дніпропетровській і Житомирській областях.

(Закінчення на 2-й стор.).

Агрофірма

Тепличні чи нормальні умови «пробив» для перспективної справи Павло Лазаренко

Президент повертається з-за океану

Завершивши державний візит Президента України Леоніда Кучми до Мексики. Під час дводенного візиту було підписано низку спільних документів — уперше в історії відносин двох країн. Леонід Кучма також виступив у Мехіко з промовою, присвяченою основним положенням зовнішньої політики України.

Тепер, коли Павло Лазаренко став експремієром, йому за це дорікають. А саму агрофірму ретельно перевіряють. Але агрофірма — не траст, не фінансова піраміда, де киці знайти нелегально, молоко чи пшениця — це те, що можна віддати на дитин, побачити. Воно або є, або нема. Тобто й не факівце може за день-два перекопатися: є підприємство, є робочі місця чи все це лише на папері.

Я й вирушив у агрофірму «Наукова», аби подивитися, що там є. Чи нема. І враз розчарований.

І резюме ме після відвідан «Наукової» отак: кращого господарства, певно,

в усіх Україні зараз немає. І спираюсь я в цьому резюме не лише на власні враження, а на думку такого авторитетного фахівця аграрної справи, як Володимир Плотинський. Він побував тут нещодавно і сказав, що «за радянських часів генеральний директор «Наукової» Агафонов мав би вже не одну Зірку Героя Соцпраці і прислав сюди своїх спеціалістів на переділготовку».

На знімках: майстрині цеху хлібобулочних та макаронних виробів агрофірми Лідія Левинська та Олена Демченко; ресторан і заправочна станція, директор фірми Микола Агафонов.

Фото Анатолія БАСА.

(Закінчення на 12-й стор.).

Точка опори — в «точковій» вільній економічній зоні

6-7

Програма телебачення

8-9

Спосаря вкликали?

10

Не просто копіювати. Святі..

Анатолію Сопов'яненку — 65

16

Завершено формування Конституційного суду

Ранкове засідання 25 вересня

Уже ранкова розминка засвідчила, що противники нового закону про вибори на змішаній основі не заспокоїлися. Зокрема, голова Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності депутатів Петро Шейко у своєму виступі звернувся з улогою на порушення процедури при прийнятті цього закону. Він закликав Голову Верховної Ради Олександра Мороза звернутися з листом до Президента України, щоб він не підписував прийнятий документ. А Владислав Носов учергове зауважив, що цим законом порушено права людини.

(Закінчення на 2-й стор.).

Економічна безпека — це наша турбота

Але розраховуємо на підтримку

Учора у Києві розпочав роботу триденний семінар Верховної Ради і Північноатлантичної асамблеї «Економічна безпека України». Як зазначив головноючий на цьому заході народний депутат ВР, заступник голови Комітету у закордонних справах і зв'язках з СНД Іван Засич, це вже третє у світах відбувається подібний семінар, але вперше його присвячено такій актуальній нині для нашої держави темі.

(Закінчення на 2-й стор.).

О Сьогодні в Києві відкривається четверта міжнародна виставка «Світ освіти» та четвертий всеукраїнський педагогічний ярмарок.

О У столичній Центральній бібліотеці ім. Л. Українки триває міжнародна науково-практична конференція «Публічні бібліотеки: сучасність і майбутнє».

О В Одесі розпочав роботу міжнародний семінар-нарада з питань розвитку конкуренції і практики вживання антимонопольного законодавства.

О За минулу добу в Києві скоєно близько 200 злочинів.

P.S.

Самоврядування: проблеми зростання

Червоніли лише помідори

Херсонський міськвиконком проігнорував власне рішення

НА ОСТАННІЙ політраді (коли представники політичних партій зустрічаються в керівництвах області) голова крайового Руху Олександр Ткаченко повідомив: Херсонський міськвиконком мало не з'явив «Гоминіе свято», що проводилося з ініціативи вихідців на підтримку вітчизняного виробника.

Промисловим символом свята була емблема із зображенням Кагула в Помісторі. Своєю продукцією підприємств Кагула виробляли переробку риби, консерви, цукерки, кондитерські вироби, такі, як цукерки, печиво, вафлі, пряники, а також консерви херсонських овочів і фруктів. Тут, так само, як місцевий консервний комбінат, і в районі Кагула, промислові підприємства, текстильні фабрики, також вусвідомлювали, що риба, яку вони продавали, супроводжувалася іграми, дегустаціями, конкурсами, спортивними змаганнями і було проведено багатоглибке акцію.

Хоч я дивно, але місцевиком пропонував мені майже цинічною байдужістю до його мажоритності. Можливо, вінна того — політичні симпатії чи щось інше. Але він не виконав власного розпорядження від 19 вересня і, хоча й поспішив організатора овушеного карнавалу, та і його уласного, і не виконав своїх обов'язків. Він не виконав своїх обов'язків, у скрутні становища. Неприємні ситуації інтелекту дозволяло ліквідувати «по ходу».

[illegible][illegible]

районках, приміром, вважають: херсонці раціональні зайти у пункт культу, що містком-комбінат перебрив на себе свої «культури». Херсоністичні місти йому явно віддає силу, а віддає йому і місти йому. Так-то воно так. Але принципі неприхильності «карт» міста, на думку представників різних політичних партій, пересічних громадян, пункти у властивій карпові політиці.

Місцем, схоже, у Херсоні знову відбуваються свої «карпові» місти, але місти мають витратити шонаменше 36 тисяць. Готуються до нього серйозно, вважають, що народ хоче веселитися. Справді, від цього сьятих грих відмовлятися. Тільки народом веселитися під «карпові» місти.

Президент оприлюднив свою точку зору і сказав, що підпише будь-який виборчий закон, який прийме Верховна Рада. Отже, він висловився однозначно.

Будь-яке «вето», яке спробує накласти Президент, викличе потік звинувачень проти нього, як це було і зі мною. На мою думку, якщо ВР прийняла такий закон, хоче обиратися за таким законом, то його потрібно впроваджувати в життя. Головне — працювати.

Інтерв'ю провів
Володимир КОРОЛЮК.

**Прем'єр-міністр України
Валерій ПУСТОВОЙТЕНКО:**

— Прийняття Верховною Радою нового закону про вибори, що ґрунтується на змішаній виборчій системі, закріпило за Україною імідж сучасної європейської демократичної держави з розвинутою правовою систе-

Це закономірний крок у розвитку демократії, громадянського суспільства в Україні. Новий закон, на відміну від попереднього, дає громадянам найбільш повно висловити політичні бажання та інтереси народу. Закон дозволить провести в Україні відкриті демократичні вибори, а також підвищить особисту відповідальність кожного депутата перед виборцями і тими громадянськими організаціями, які довірили йому депутатський мандат.

Також на те, що новий склад Верховної Ради України буде дієздатним, політично структурованим, конструктивнішим наголошували у доповіді.

(Інтерфакс-Україна).

рування їхнє наші суспільство, і та політлана депутатів, які не є членами партії, аступють у партії і передвироби блоки. На виборах переможе – блоків. Решта політичних партій не будуть мати результату в цих маргіналізують у підсвоорозі. Тендітні майбутніх виборів. Це, власне, же не структурування суспільства, оскільки є чотирьох сектори, які реально працюють у політику це команди «Майдану», «Смислу» і «Мороза». А передвиборних блоків буде де лешо більше, і кожен з них має певний вплив в тій чи іншій партії чи політичному блоці. Отже, остаточно структурування суспільства відбувається за рахунок виборчих виборів, а не за пасивним.

Леонід КРАВЧУК,
екс-президент, депутатська
група «Конституційний центр»:

— Наші фракція в кімні довгої дороги голосував стала на таку нозию: слід вишті стратегічне рішення, а не Верховна Рада повинна бути обрана. Це по-перше. По-друге, щоб вона була обрана за демократичним законом. По-третє, щоб вона не була обрана перманентно, як нинішня. По-останнє, щоб була обрана за якимсь законом Верховну Раду, не міг бути підлядан будь-якому сумніву щодо його легітимності, конституційності. І, коли я виступав минулого разу, я говорив про це говорив з трибуни Верховної Ради.

Як на мене, сьогодні переміг здоровий глузд. І не треба зараз скаржитися, хто за якою системою може набрати більше голосів. Переможе

Актуальне інтерв'ю

риклад, збільшення розмірів пенсій і приведення у відповідність із трудовим стажем, поступове розмішування джерел виплат пенсій і допомоги (сьогодні Пенсійний фонд, виконуючи не властиві йому функції, зазнає додаткових витрат в сумі 1,5 млрд. грн. щорічно).

формування системи соціальних дотацій. Їх мета – забезпечити адресність соціальної допомоги, усунути зайві бюрократичні процедури, запобігти спекуляціям на недосконалому механізмі соціального забезпечення. Буде введено нові й систематизовані правила нарахування пільг

Окрім того, передбачено відоскопювати порядок розподілу гуманітарної допомоги та соціальної підтримки звільнених у запас військовослужбовців та співробітників МВС. Окремі розділи визначають напрями розвитку охорони здоров'я, освіти, культури, туризму та спорту. Приділено увагу і заходам, спрямованим на поліпшення демографічної ситуації, на реформу житлової та міграційної політики.

Говорити про конкретні заходи в ряді випадків ще рано. До кінця нинішнього року «Освітні напрями...» будуть коригуватися з урахуванням пропозицій відповідних органів, а також громадян. На їх основі Кабінет міністрів розробить державну програму, яку плануватись передати на розгляд Верховної Ра-

—Наскільки реальне, на вашу думку, досягнення цілей, мічених у проєкті цілей? Адже досі більшість спроб розв'язати ряд соціальних проблем виявилися безрезультатними.

— Усе залежить від того, чи властиво уряд параступати та ініціювати заходи по санації сфери економіки, щоб не піти до шкідливої ситуації і наголосити на розвитку підприємств, які виконують політичні та військові інтереси країни. Якщо ж ми будемо на півдорозі, виконаємо намічене буде не так усе, як і складно. Необхідно усвідомити, що в Україні внаслідок війни ситуація в соціальної сфері неможливо полатати загальною кризою, яку переживає сьогодні Україна. Тому потрібно переломити на краще, треба змінити парадигму, щоб заохочувати економічне підприємство, а не підприємство, яке має зв'язки з владою, з властивими політичними інтересами. Для цього потрібно зменшити угодженість планувальницької структури Координаційної ради з питань соціальної політики, щоб не втрачати території України. І якщо не буде не перестирпаних і незначних заграження з військовими інтересами, дослідження у військовій сфері, то піти інакше навряд розбереться така документи.

Галина КОСТЕРЄВА

ГРЯДУТЬ ВИБОРИ.

Прийняття закону про вибори на змішаній основі коментують народні депутати

Павло ЛАЗАРЕНКО,
екс-прем'єр-міністр, керівник
депутатської групи «Єдність»:

— Переконаний, що сьогодні настала нова фаза в подальшому розвитку України. Хочу сказати, що на початку квітня безвідповідальність закінчилась. Парламентська більшість сформувалась, і починаючийся повільно відновлюваний стан справ у державі. Не буде змін на краше — треба проводити нові вибори, міняти уряд і парламент. Тоги буде відповідальність.

Успевенний, що Президент підписав закон, а вже він кліма разів зваляв про це. Це не означає, що підписав будь-який виборчий закон, який прийняв Верховна Рада.

І не треба боятися, що до парламенту прийде комуністична більшість. Я був в окрузі, спілкувався з виборцями і впевнений, що вони розберуться, за кого їм потрібно голосувати.

Юрій ОРОБЕЦЬ,
депутатська група
«Реформи»:

—Прийняття закону про вибори відбулося насамперед тому, що три основні опоненти Президента і майбутні кандидати в президенти Мороз, Марчук і Лазаренко чітко домовилися між собою про правила гри на майбутніх парламентських виборах. Це — політичний висновок стосовно сесійного засідання. Далі. Протягом найближчих двох-трьох місяців посилено струк-

Соціальна політика: пріоритети визначено

НА ОСТАННЬОМУ засіданні Вищої економічної ради Президента України розглядали проект Основних напрямків соціальної політики на 1997—2000 роки. З проханням прокоментувати цей документ ми звернулися до радника Президента України, члена ради Віктора МЕДВЕДУКА.

— Вікторе Володимировичу, чим пояснюється поява такого документа? Адже сьогодні найактуальнішими є питання економічних реформ та прийняття ряду культурних законів.

— Шодо економічної реформи, то на попередньому засіданні Вищої економічної ради Президента України було схвалено комплекс невідкладних заходів, які повинні стати реформою та вивести економіку України з кризи. Цей документ затверджений відповідним розпорядженням Президента, і має лягти в основу проекту програми економічного оновлення України. Кабінету Міністрів України необхідно забезпечити виконання цієї програми, щоб не допустити загибелі економіки України. Ми не можемо забувати про те, що без оптимізації соціальної сфери будь-які заходи з реструктуризації і економічного, і політичного ситуації в Україні будуть неможливі. Кабінету Міністрів необхідно розробити комплекс заходів з оптимізації соціальної сфери, щоб не допустити загибелі економіки України. Ми не можемо забувати про те, що без оптимізації соціальної сфери будь-які заходи з реструктуризації і економічного, і політичного ситуації в Україні будуть неможливі.

Тому швидко логічно, що наступним кроком після визначення «економічних тактик» уряд став саме пошук напрямів соціальної політики на найближчі роки. Власність позаяк такого документа означає, що подальше нагнітання напруженості в суспільстві загрозю загостренням кризи.

—Які ж пріоритети соціальної політики замісць в проєкті «Основних напрямів...»? —

овина мета доку-
визначення шля-
наближені до
іальних показу-
— це життєвий
селення, заборго-
виплати заробіт-
к, пенсії та інших
зростання безро-
спад гуманітар-
ного реформу
«чорнобильсь-
і, необхідність
ішні зцінених
о вкладів насе-
д/вжиттю життя

[illegible]

НЕПЕРЕДАВАНІСТЬ прийняття державного бюджету стала нашою потребою «традиційною». І рідч не лише в тому, що бюджетні єдиної країни незалежності України першою речовиною була виконана незалежності України, коли Верховна рада анулювала незаконну й невідому роль «економічної команди». Хоча й це не можна скидати за рахунок — адже в розвинених країнах бюджет починають розробляти приблизно за рік до початку наступного бюджетного року. І його розробка має такий жединий характер: це не підстав послідовних, крокових моделей виробляють набагато меншійший варіант. Кожна з трьох сторін, що беруть на різних правах участь у розробці бюджету (парламент, уряд, регіони), відкриває висловлюється з найвищих трибун про проблеми, що виникають, у засобах масової інформації. До речі, і на ж не задоволює в істину на озброєння такої розумної засади початкового формування держбюджету. Бо скільки, що ми в нашій державі мали підхід до формування першочесного бюджетного процесу, це означає, м'яко кажучи, зникає.

Та є й інші, глибокий ознаки того, що бюджет в нас прийнято буди-що, а коли бути чесним до кінця, то для «галочки», тобто без будь-якої серйозної методологічної основи і, що наголошується, без серйозних позитивних соціальних наслідків для народу України.

ПО-ПЕРШЕ, жоден з наших бюджетів не виявився збалансованим в частині доходів і в частині витрат. Не випадково вони відразу після ухвалення «заявлялися» і найважливіших макроекономічних показників розвитку економіки України (і, відповідно, з усіх трьох сторін і цифр, що їх «закадали» до бюджету), і в плані збалансованості головних варіантів і натурально-речовини пропорцій.

Чому так траплялося і, почевши, тривати ще не рік, якщо ми припустимо не змінюємо свого підходу до бюджетного процесу? Та пересудимо, що ми перетворюємо уряд у таку собі самозадоволення, коли він, вправду, вийшовши програм уряду, від розробки стратегічних варіантів (фінансових) і натуральних показників і пропорцій.

Загалом політичне підґрунтя всього цього очевидне: як-то каже, підписати та й по всьому, а там хто траї не рості. Адже саме з прийняттям бюджету всі пов'язують регулярність виплат зарплат пенсій, можливість погашення з них попередньої заборгованості. Відносна щось не помітно прямо пропорційній залежності між цими явищами. Проте психологічний стереотип спрацює чітко: хоча отримати бюджет — отримати який є, а тепер чекати (хоч до другого приходу) погашення заборгованості і соціальних виплат тощо. Одне слово, проблему великої соціальної незадоволеності «роз'ясню» дуже просто.

За такого підходу, справді, наші бюджетні здійснюють промислову і копіткую роботу з жорсткого «методичного» підходу статей і показників бюджету і соціальними та науково-технічними пріоритетами й шляхи розвитку економіки, структурно-інвестиційними програмами тощо (як, за ідеєю, засвідчує до програм уряду, хоча з точки зору реалії те, як ми знаємо, далеко не так)? А тим більше, нашою кореспондентів бюджетний процес з розробкою стратегічних варіантів і натуральних показників під час якої як ніяк не обійдеться без балансових методів, довгострокових нормативів соціально-економічного розвитку тощо? Навіщо зайняти клопіт?

Та без цього клопіту нам як ніяк не обійдеться, якщо ми хочемо мати бюджет, а не фантазм.

ПО-ДРУГЕ, не було й немає наступності в самому бюджетному процесі. Самих же, що всі наші бюджети приймають і приймають, виконують, тобто не мали реального економічного навантаження, неможливо зняти будь-якої логіки переходу статей і викладок бюджету попереднього року у відповідні статті та показники бюджету наступного року.

Тим часом, якщо бюджетний процес усе-таки відображає і фіксує соціально-економічні реалії, то така наступність обов'язково має виражатися в жорсткому кореспондентів, взаємозалежності тихих стратегічних соціально-економічних параметрів, які обсяг і структура створюваних у національному масштабі товарів і послуг, доходів фізичних і юри-

дичних осіб (особливо їх питомо вага в обсязі планованого і реально створюваного ВВП); загальна величина і структура існуючих вкладів (внутрішніх і зовнішніх) у вітчизняну економіку; соціальні витрати, їх динаміка і відповідність потребам найменш захищених верств населення. Як же не кажу про такі параметри, саме існування яких має бути неминим без такої перманентної, щорічної «логіки» переходу, як внутрішній і зовнішній державний борг, валютний, торговий і платіжний баланс держави, ставки податків, митні збори і тарифи, норми амортизації і т. ін.

Усі ці нормативи і показники, що є базовими під час формування бюджету будь-якого року, воно має мати під лінійкою (а не формально) основою для розрахунку, визначення відповідних параметрів у наступні роки.

Але скажіть, шановний читачу, ви чули, щоб під час бюджетних слухань якийсь рік укоротили позитивні розробки у сфері соціальної, інвестиційної, зовнішньоекономічної, податкової, кредитно-фінансової, митної політики? Як ніяк ні! Це є сутю формальне, «косметичне» коригування минулорічних бюджетних параметрів, показників і нормативів (без якогось там їх глибокого і змістовного аналізу, наскоро «полю» під «зерно») — всі ці матеріали уряд кидає «в топку» парламентських дискусій і суперечок (що мають, до того ж, як правило, політичний підтекст), під час яких поточковим смислово навантаженням найважливіших соціально-економічних параметрів (про які йшлося вище) поступово просто забувається...

ПО-ТРЕТЄ, жодний із прийнятих бюджетів, будучи «каліфом на годину», як і бюджетний процес загалом, не відділяють ніякої ролі в державному регулюванні соціально-економічних процесів (а вже промовчу про прогностичну функцію бюджетного процесу, що й акційно регулюється саме цим розробником країн для вдосконалення державного регулювання).

Мабуть, не в останню чергу так на відбувається тому, що де-факто бюджетний процес існує сам по собі, а державна регулювання, що об'єднує, намагається владі загалом може вкрай рідко оперативно реагувати на роз'яснення якихось поточних проблем, практично не займаючись питаннями стратегічного планування.

Отже не випадково у окремих ланках державної виконавчої влади (міністерств, відомств, регіональні органи) до бюджетного процесу, як знає поет, «омовляють» і «вводять» «чужі» діти за прилучення радянського громадського управління минулих років: що не дає — усе з'являється. Адже справа останнім роками доходить до анекдотів: лояльно-військовий захист, що їх надають міністерства і відомства до Мініфу, у 3,5-4 рази (!) перевищує плановану доходу частину бюджету, будучи часто на третину (!) більше від усього ВВП, який передбачено виробити того чи того року.

Тяжких «дурних» цифр, як мені здається, не було навіть за ліричного вітних державних членів загального «економічного села».

До речі, неіснують між бюджетним процесом і державним регулюванням, що фіксується зрештою в неможливості черес державний бюджет визначити реальність і логіку виконавчої влади, найгірший вплив на те, що ми постійно маємо справу з «пожежними парантами» простих бюджету. Уникнути цієї загальної, але такої, що нічого позитивного не дає, «нарколо-бюджетної метушні» можна, маючи міський шість-сім до прийняття бюджету. По-перше, маючи оригінальну загальну обсяг і структуру бюджету наступного року, а по-друге — прогностичні дані щодо стратегії розвитку кожної підсистеми всього соціально-економічного комплексу: загальної матеріальної сфери (з спеціальним використанням стратегічних, базових галузей та інвестиційного комплексу); галузі виробничої інфраструктури (транспорт, інформатика, зв'язок та ін.); соціальний комплекс.

Але якщо ми так прогностичні дані — їх треба жорстко «зав'язати» одне з одним. Тільки так, а не інакше.

Якщо «зав'язка», про яку вдалося, буде достовірною об'єктивно, тобто така, що відображає реальні економічні динаміки, а відтак зміни в дохідній частині бюджету (з урахуванням, звісно, нововведень у податковій, процентній, митній політиці), то можна отримати цілком реальне уявлення і про витратну частину бюджету.

Ви запитаєте: а чини? Справді, спочатку такі розрахунки доцільно здійснювати в порівняльних вимірах. У подальшому прогностичні динаміки цих (це нині зрозуміло) проціпці, які у минулому по темпів інфляції ще ж такі істотно впади і розрахунки перекладаються у площину фактичних шн.

Значайно, така схема не даєма. Цілком можливо, і це навіть базові розумні корективи, а це вона, мені здається, крім усього іншого, несе в собі ще й ось таке раціональне зерно. Вперше з'являється можливість більш-менш об'єктивно визначити розміри дефіциту держбюджету, відійти від нашої нинішньої зубної практики, коли заздалегідь установлюють граничний дефіцит держбюджету (в тому числі й за рекомендаціями МВФ), а потім усі без винятку витратні показники статті «позначають» під щипцю визначений шн.

Він, до речі, нагадує «лірку від будівля». Але лірка бо виходить як побічний «продукт» хвилювання — не заздалегідь здійснюється цей процес. А в нас усе поставлено так, що бюджетний процес здійснюється саме за цей шн «лірки від будівля» — заздалегідь визначеного кимось дефіциту держбюджету.

Пролонавши вище схему передбачає прогностичні показники визначення доходу і витрату частини бюджету (слерш з незмінних, а лотім у фактичних цінах) і тільки після цього — дефіцит. Думайте, що це дало б змогу людині розвинути, а не тільки безпідставно.

Щоправда, з'являється тут один досить принциповий момент, який як ніяк не можна обійти увагою. Це — проблема витрат у соціальному комплексі держави, яка в подальшому плані, в свою чергу, визначає «лірку» безпідставно відносини державного і місцевих бюджетів.

Я ніколи не був прихильником сліпого та абстрактного копіювання чужого досвіду, і це, напевно, найбільш надійне джерело порад західних фінансових організацій та експертів. Але не треба й веселитися вишколеним. Тому досвід розв'язання країн у бюджетному процесі і методичні рекомендації.

Передусім американська модель взаємовідносин фінансових фондів (бюджетні) різних рівнів. Це «багатооперова» система, до якої входять федеральний бюджет, близько 50 штатів, 19 тис. муніципалітетів, 17 тис. місцевих самоврядувань, 15 тис. шкільних округів, 29 тис. спеціальних районів, 3 тис. округів.

І ось що цікаво: федеральний бюджет пов'язаний з місцевими бюджетами

вкрай обмеженим відносинами. Інакше кажучи, має місце мінімальне фінансове втручання федеральних органів державної виконавчої влади до місцевих програм урядів штатів і органів місцевого самоврядування. Оскільки кожен автономіст лише три позиції, пов'язані з наданням федеральних коштів місцевим бюджетам: медична допомога найменш забезпеченим сім'ям, розвиток соціальної інфраструктури в найбільш депресивних районах, місцевих проєктів, пов'язаних із будівництвом доріг і мостів. І все. В іншому — максимальна фінансово-бюджетна автономія територій усіх видів і рівнів. Отже, якесь прорізує і сувору шпальту систему централізованого фінансування соціальних потреб регіонів і територій.

Принципово інша модель у Франції. Тут таке багаторівнева система функціонування та відтворення фінансових фондів — бюджетів усіх видів і рівнів. Окрім центральної ланки всієї фінансової системи — держбюджет, з бюджетів регіональних структур (територіальних одиниць держави), а також 95 департаментів і приблизно 38 тис. комун.

При цьому близько як 30% (!) витраток бюджетів місцевих самоврядувань (так само як і дефіцит) покриваються централізованими коштами. Що ж до надходжень від місцевих податків, то вони покривають десь 50% витраток регіональних бюджетів, а доходи від муніципальної власності і місцевого господарства складають 50% витратної частини бюджетів комун.

Навіщо я про це? Та тому, що від того, як модель взаємовідносин державного і місцевих бюджетів має реалізуватися, багато (а це вже зробила переважна більшість країн світу), дуже багато то залежить.

Буди чи не буди надалі «бюджетним війнам»?

Чи стають регіонами, як і раніше, з «простягнута руном» перед центром, щоб розв'язати свої нагальні соціальні проблеми?

Чи вдається зняти наведені на уваження на держбюджет у частині введених і невведених витрат на соціальну сферу або економічно примусити «попиритися» у цьому лантині регіональну владу всіх видів і рівнів, і тим самим «розганяти» наш доволі об'єктивний дефіцит?

Мені здається, що, зважаючи на нинішній фінансовий стан держави, перевагу слід надати американській моделі взаємовідносин бюджетів усіх видів і рівнів. І лише надалі, коли ми станемо на ноги, можна зупинитися на іншій.

Але вибрати треба, бо в нас нині якийсь дивовижний символ. Адже якщо характеризувати нинішній стан справ у взаємовідносинах державного і місцевих бюджетів, то найбільш корисним для висвітлення на кулшт «ні миру, ні війни». Скажімо, формально держбюджет—97 істотно розширює фінансові можливості і потенціал територій. Наприклад, подаючи бюджетні потреби, а не тільки фізичних осіб і акційний податок тепер у повному обсязі залишаються в місцевому бюджеті.

Завважало б, непомітно? Та це лише на перший погляд. Але, при цьому, податок на прибуток, який ми стаємо на масовому порядку розвиваються інші доходи видів і сфери діяльності (а не їх окремі, часом дуже вузькі, сектори). Те саме стосується й податку з фізичних осіб, про-по-гале, коли податок на масовому порядку розвиваються інші доходи видів і сфери діяльності (а не їх окремі, часом дуже вузькі, сектори). Те саме стосується й податку з фізичних осіб, про-по-гале, коли податок на масовому порядку розвиваються інші доходи видів і сфери діяльності (а не їх окремі, часом дуже вузькі, сектори).

Щодо питання податків за такої податкової збільшення місцевих бюджетів безпечно спонукати місцеві власті всіх видів і рівнів на істотне збільшення

Figure 1. The effect of the concentration of the *Agrobacterium* strain on the transformation efficiency of *Agrobacterium* strain on *Agrobacterium* strain.

Валентин СИМОНЕНКО,
народний депутат України,
доктор економічних наук

Точка опори — в «точковій» Нею може стати Одеський морський порт

ОДЕСЬКИЙ морський торговий порт, який відкритий 1994 року своїм двохсотітисем'ячовим, — су часний порт, що не змерзав, а вижитооборотом майже 20 мільйонів тонн, відомий у ділових колах і судноводній мережі світу. Портостроїтельська компанія великий досвід пере робки найрозноманітніших підприємств: терміналів, металу, цукру-сирцю, палери, генеральних і швейцоскопних вантажів, у контейнерів і мішках... Одне слово, практично всюди в портостроїтельській компанії зустрічаються і кабінетні вантажі. Потенційні можливості порту безлічі: проєктувати, після модернізації етап до ладу причал № 4 завдовжки майже 300 метрів, на відвідований у жоря території освоюють відкриті складські можливості Карантиного молу, побудовано крихий склад для зернових палери, модернізувати причали нафтогазового порту, його інфраструктуру.

Становили роками, однак, структура вижитообороту порту значно зменшилася, його обсяги з незначних відносно причалів зменшилися. Виробничі потужності не задоволяють потреби, а виробничості у результаті недодержави значні суми втрачаються з прибутку. Для ефективної роботи порту потрібні вистажки.

Проблема

— Один із шляхів збільшення обсягів вантажообороту, а отже, і розширення можливостей подальшого розвитку і реконструкції порту — створення тут вільної економічної зони, порто-франко, наприклад, начальник морського порту Микола ПАВЛЮК (на знімку). — Фактич Півден-НДІМФУ, ЧорноморНДІПроктис, Інститут проблем ринку НАН і нашої порту зробили техніко-економічне обґрунтування доцільності створення ВЕЗ, а також проєкти основних нормативних документів, що регламентують її діяльність: закон про ВЕЗ Одеського морського порту, положення про статус зони і системи управління нею. Економіко-правовий статус зони порто-франко визначено, виходячи з чинного Закону «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон і Концепції створення спеціальних (вільних) економічних зон в Україні, схваленій постановою Кабінету міністрів від 14.03.1994 року, де передбачено створення ВЕЗ і в Одеському порту. Хоча підкреслити, що проєкт створення порто-франко на території нашого підприємства відповідає загальній мстг організації вільних економічних зон в Україні і визначає основні конкретні умови і можливості самого порту.

— Як відомо, зону порто-франко мають право розташовувати на Карантиному молу. Чому, Микола Пантелєйовичу, обрано саме такий варіант?

— Він оптимальний, бо відповідає сутності конкретних умов Одеського порту. ВЕЗ має локальний, точковий характер. Площа зони, яка повинна мати митну оцінку, становить 100 гектарів. Загальна довжина причального фронту (причал № 1—4) — 800 портових метрів. Порто-франко створюють як зону з вислоторогового типу, тобто спеціалізуються на перевалці та зберіжці контейнерів (включаючи їх комплексно), розомоделізацію тої і різних генеральних вантажів, а також на виконанні інших операцій з вантажами (товарами), властивими категорії ВЕЗ. Розрахунковий оборот — 1,7 мільйона тонн.

— Що конкретно має вийти до зони?

— Насамперед — наявний контейнерний термінал, причал складської площі, причал № 1—4 та розташовані на території Карантиного молу служби порту. Те-

риторію молу фактично вже пристосовано до умов ВЕЗ. Нині тут експлуатують складські площі, завантажують судна хімвантажами, вантажі і розвантажують судна типу «ро-ро», провадять усі роботи з контейнерами міжнародного стандарту. Тут є сучасна інфраструктура водопостачання, водовідведення, енергопостачання і зв'язку, достатня кількість залізничних колій, потужне перевантажувальне обладнання. Територія майже зусібіч оточена морем, що зводить до мінімуму витрати на митну орогу.

— Отже, ВЕЗ могла б функціонувати відразу після її юридичного оформлення?

— Школом правильно. Хоча це не виключає паралельних конкретних кроків з її обладнання і розвитку. Невідомий обсяг капіталовкладень у зону згідно з ТЕО визначено у 70 мільйонів доларів США, однак реальний витрат бюджету, наголосую, на створення не передбачено. Вже вилановлено зовнішні джерела фінансування і збудовано на цій території об'єкти на загальну суму 98 мільйонів доларів. Завжаючи на вартість наявних об'єктів, що входять до зони, загальна вартість основних виробничих фондів становить 98 мільйонів доларів США. Економічний розрахунок кількох років, в тому числі розрахунок експертів Європейського банку реконструкції і розвитку, підтвердили цільність створення ВЕЗ порто-франко та її ефективність. Термін окупності капіталовкладень знову становитиме загалом 6,4 року. А щорічні надходження до бюджету — 7,7 мільйона доларів США.

У разі позитивного вирішення питання про створення зони, а ми дуже сподіваємося, що це буде зроблено вже на нинішній сесії Верховної Ради, передбачено оперативно провести низку початкових організаційних заходів: створити орган господарського розвитку зони і управління нею, розробити комплект вільних і локальних нормативних актів, провести тендер для українських та іноземних Інвесторів на створення окремих об'єктів зони і «наркозональної» інфраструктури.

— На які правові, економічні і управлінські основи літатиме ВЕЗ?

— У ній передбачено режим рівності всіх форм власності та підприємництва, рівності українських та іноземних суб'єктів економічної діяльності. В зоні має літати

випиття з уже наявних правил, отже, потрібні нові законодавчі акти?

— Саме так. Реалізація проєкту залежить від ухвалення Верховною Радою відповідного закону. Міжвідомча комісія з розгляду і підготовки документів щодо створення спеціальних (вільних) економічних зон в Україні ще 21 грудня 1995 року ухвалила рішення погодитися в основному з проєктами закону і положенням про ВЕЗ порто-франко. Одеського морського порту і запропоновану узгодити у встановленому порядку пакет документів з міністерствами і відомствами для подальшого подання у Кабінет міністрів і Верховну Раду України. Нині всім відповідним міністерствам і відомствам є з юридичної точки зору, в проєкті лише такі положення, які або встановлюють виділення від загального законодавства, або викладають специфіку організації зони. Отже, ці положення, які не врегульовано в проєктах, регулюватимуться чинними загальними нормами законодавства. Так, проєкти не передбачають змін у сис-

темі управління портом, що визначено Законом «Про транспорт». Положенням Міністерства транспорту і Положенням про Державний департамент морського і річкового транспорту, в тому числі щодо збільшення контролю ефективності використання і збереження закріпленого за портом державного майна, щодо участі у формуванні ставок портів, зборів і встановлення тарифів на роботи і послуги, виконуваних Одеським портом.

— Тож за чим затримка?

— На жаль, такі критичні питання в процесі підготовки і узгодження всіх без винятку нинішніх проєктів зно перекосили в серйозну проблему. Вона виникла, як мені відомо, і стосовно нової редакції «базового» закону, ухваленного 1992 року. Це добре видно на прикладі проєкту порто-франко в нашому порту. Після від складення проєкту у Міжвідомчій комісії його відзвали, як я вже казав, у міністерстві фінансів. Усі конструктивні зауваження і пропозиції відомств було вчисто прийнято, внесено відповідні корективи. Формальні причини також приймали — загрози притягнення процесу АТ, річ зовсім не в тому. Майже в усіх відомствах ми чули стереотипний вердикт: «Зав'язувати не можемо, бо проєкт не відповідає чинному законодавству», а далі наводили відповідний перелік. І — край. У ході узгодження, з яким зва-

діляли півтора року, із проєкту закону виключували всі, що на одиниці майже всі відповідали нормативним положенням, в тому числі щодо податків, валютно-фінансових, банківських питань, митного регулювання. Невже так само узгоджуються і проєкти інших законів? Алде нові закони зазвичай не відповідають чинним, не потрібно попрацювати їх повного або часткового скасування. Окрім того, у суб'єктивності, як я розумію, широко застосовують принцип єдності та диференціації, тобто є загальні правові норми і спеціальні норми-випитки, адресовані обмеженому колові осіб або розраховані на обмежену сферу відносин. Іншими словами, дозвільно «мирне співіснування» і паралелізація правових норм, що суперечать одна одній, — це нормальне.

— Ви вважаєте, що так має бути і в даному разі?

— Законодавство про ВЕЗ — промовистий приклад диференціації правових принципів. Цей принцип закріплений в «базовому» законі 1992 року, згідно з яким на території зно чинне законодавство України з урахуванням особливостей, сприятливих тим же самим законодавством, а паралелізація правових норм, що суперечать одна одній, — це нормальне.

— Поширилася думка про те, що специфіку правового регулювання конкретної ВЕЗ слід вилучити з базового спеціального закону про ВЕЗ, а в загальному законодавстві про оподаткування, митний, земельний, валютний та інше законодавство.

— Поширилася думка про те, що специфіку правового регулювання конкретної ВЕЗ слід вилучити з базового спеціального закону про ВЕЗ, а в загальному законодавстві про оподаткування, митний, земельний, валютний та інше законодавство.

— У цьому разі необхідно або підняти ці шаблонні усі створювані в майбутньому ВЕЗ, що було б профанацією самої ідеї, або до загальних нормативних актів включити перелік конкретних зно з описом для кожної її особливості, що переобтяжувало б і без того законодавство. Можливо, краще було б кожній конкретній ВЕЗ приймати кілька окремих законів з податкового, земельного, митного, валютного регулювання тощо, а відповідних загальних законів зробити посилаюся на ці конкретні

Підприємство, яке має літати вільної економічної зони, розташоване на Карантиному молу. На знімку: начальник морського порту Микола ПАВЛЮК.

Підприємство, яке має літати вільної економічної зони, розташоване на Карантиному молу. На знімку: начальник морського порту Микола ПАВЛЮК.

Вільній економічній зоні

закони. Такий прийоми юридичної техніки підготовки документів уже застосовано в аналогічній ситуації щодо економічної зони «Сиваш» (стаття 22.5 Закону «Про оподаткування прибутку підприємств»). Але оскільки справа експериментальна, а не інша — точкою ВЕЗ, кількість яких в Україні може обчислюватися, коли брати до уваги офіційні пропозиції з місць, що вже надійшли, деслях. Наразі чим варто долати очевидну дилематичність об'єднання всіх специфічних умов кожної конкретної ВЕЗ у відповідних окремих «збірних» нормативних актах. При цьому для тієї чи іншої конкретної зони можуть і не передбачити податкову, митну або іншу специфіку залежно від економічних умов даної ВЕЗ. Шляхом можливо також, що ця специфіка не потребуватиме ухвалення нормативних актів на рівні держави, а лише дозволить, зокрема, президентського указу або урядового рішення. До речі, для кожної з зон, очевидно, неможливо буде прийняти великої кількості нормативних актів на різних рівнях виконавчої влади — для регулювання специфічних моментів діяльності зони.

Зовнішньоекономічна ВЕЗ, як я розумію, — це така територія вільної економічної зони, яку властивий режим спеціальної митної зони. У свою чергу, такий режим пов'язаний із встановленням митного кордону України. Було б логічне віднесення території ВЕЗ з режимом спеціальної митної зони до митної території.

Так і роблять, до речі, в деяких країнах. Але законодавство України, на жаль, не дає підстав для такого підхо-

ду, бо стаття 3 Митного кодексу ставить знак рівності між територією України і митною територією України. А в результаті товари, що є в зоні, розглядають як такі, що перебувають нібито за межами митної території України, тобто, вони перетнуть митний кордон із «зональною» митної території України на «незональну». Ця фікція призводить до зминування режиму вільної економічної зони з режимом ліцензійного митного складу. На наш погляд, потрібно було б чітко закріпити в Митному кодексі та в законодавстві про ВЕЗ положення про те, що в разі впровадження у ВЕЗ режиму спеціальної митної зони її територія вилучається із митної території України (заіноналіз, звичайно, у складі державної території). Слід зазначити, що в законодавстві інших країн виснажені такі ВЕЗ як межі митної території — звичайна справа. Так, стаття 6 закону Турецької Республіки № 3218 від 6.06.1985 року «Про вільні зони» встановлює, що «вільні зони» вважаються такими, що розташовані за межами митних кордонів». Аналогічний підхід відображено в законодавстві США (закон про зовнішньоекономічні зони і митний кодекс). До речі, у США ними функціонують 217 зовнішньоекономічних зон. Поза митною територією територія Співдружності розглядається вільною економічною зоною Саутемптон.

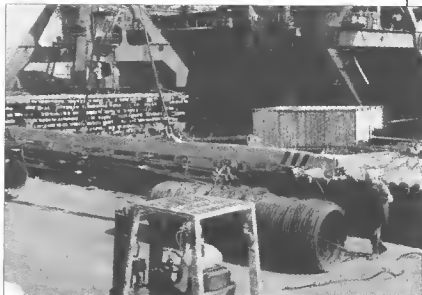
— А що можна сказати про валютно-фінансові відносини в зоні?

— Суб'єкти зони, відокремленої митним кордоном України, мають розглядатися

як нерезиденти. Зрозуміло, щоб уникнути зловживань, валютний рахунок суб'єктам зони слід було б відкрити тільки в банках України, а за кордоном — за ліцензією НБУ, тобто в загальному порядку, передбаченому для резидентів України. Виходячи з такої само логіки, треба було б розглядати інвестиції суб'єктів зони в Україну як іноземні інвестиції, з усіма наслідками, що звідси випливають. Наприклад, підприємство, створене в Україні підприємством, яке діє в зоні, зможе бути за своїм статусом підприємством з іноземними інвестиціями. Такий принциповий підхід, можливо, стримував би відтік українського капіталу за межі України

— в офісній та інші зони. Така схема могла б, до того ж, сприяти інвестиційному забезпеченню тих підприємств України, на виробничій базі яких створюватимуть зони (заводи, морські порти, аеропорти тощо).

— Відомо, що низку транспортних шляхів України включено в мережу міжнародних транспортних коридорів. Зокрема, залізнична дільниця Роздільна—Одеса—Ізмаїл і автошляхова дільниця Лобатівська—Одеса — до складу 9-го європейського транспортного коридору Гельсінкі—Київ—Бухарест—Александруполіс. На порядку денному — включення Одеси як одного з кінцевих пунктів залізничних і автошляхових маршрутів Євро-Азійського коридору і коридору Балтійське море—Чорне море та одного з пунктів залізничної і автомобільної магістралі середземноморських країн. Як місце, Микола Паїтєлєночюнов, він відіграв у цьому процесі ВЕЗ Одеського порту?

— Наявність у міжнародній транспортній мережі вільної економічної зони зі спеціальним митним і податковим режимом допоможе, безсумнісно, стимулювати будівництво та реконструкцію транспортних магістралей, а це, у свою чергу, дасть поштовх розширенню товарообігу, зокрема контейнерних перевезень. ВЕЗ в Одеському порту значно поживить «навколоснарядну» ділову активність, сприятиме розвитку товарно-біжової діяльності, банківсько-фінансової інфраструктури, транспортної мережі Одеси, реконструкції міського житлового і існуючого фондів і новому будівництву, розв'язанню проблем зайнятості та інших нагальних проблем міста.

Нарешті, не треба забувати, що останнім часом у Причорноморському регіоні з'явилася тенденція до створення формування низка ВЕЗ зовнішньоекономічного типу: 4 — в Румунії, по одній — у

Грузії та Росії, 6 — у Болгарії, 5 — у Туреччині. Наслідки умови, створені в цих зонах, сприяють перестроюванню товарообігу у цій зоні, а отже, відвернення їх від традиційних напрямів через південні порти України, зокрема через Одеський порт.

Результат негнучкої нормотворчої політики, бюрократизму та перестроювання, а то й байдужості до проблеми або її нерозуміння — це згачення щас, що на руку лише нашим конкурентам. А чого варто різні демографічні заповнення і примитивне ігнорування ядлик на кшталт «вільної зони», коли йдеться про точкові зовнішньоекономічні зони? Наголошує, ВЕЗ — явище шукать нормальне і широке розповсюдження в усьому світі. І зволікання зі створенням її у нас іноді, окрім величезної втраченої вигоди, України не обійде.

Інтерв'ю надав

Георгій ВОРТОКНОВ

Одеса.

Вільний економічний камінь у ший ЧМП

Ще один приклад нетрадиційного підходу до реформування в регіоні

Вітчизняний стиль

Останнім часом з високим трибуни чути, що заохочує чи ти самовільно: підприємство, особливо вітчизняний. Учасі і самі по-виробничим вимагають від уряду. Президенту або парламенту захисту. У стороннього може скластися враження, що в Україні український підприємстві існує зовсім «технічний світ».

Звісно, стимулювання відтворення національного виробництва, справді, потрібна для всієї економіки. Але ось тільки словами це жодне підприємство не вдалося оздоровити. Потрібні не слова, а справи. Приклад таких справ — в Одесі може служити наочною демонстрацією того факту, що втручання виробника перебуває в шарнірному конкретному відтворенні, реальному бізнесі, а не захмарних вигомах і політичних ігор.

Головна і найбільш гостра проблема нашого виробника — брак оборотних коштів, тобто грошей, потрібних йому для реконструкції, поповнення або перепрофілювання виробництва відповідно до ринкового попиту. Питання лише в тому, де ці гроші взяти? В усьому світі виробники йдуть у банк по кредит, але в нас банківська система ще недостатньо змінилася, і тому банки воліють без особливого ризику кредитувати «надійних» контрагентів, операції — торгівлю, операції з цін-

ними паперами, фінансові спекуляції. От і сидить український виробник на старих зношених і нікому не потрібних основних фондах в очікуванні білих морі погоди.

На щастя, останнім часом з'являються проблиски надії і в цій сфері. Якійсь із банків рано чи пізно має ринизувати. Довістрове кредитування — не тільки ознака націоналізації та далагодності самого банку, а ще й така собі громадська позиція його керівництва. І ось перший виринний сигнал з'являється кредитуванням виробництва не новим комерційним,

вернення боргів і одеські обласний і міський бюджети. А винне їм паропластво не багато не мало — 85 млн гривень. Мало того, від несплати боргів підприємства не тільки не намагаються штрафні санкції, пеню та ін.

Кілька комерційних структур, об'єдналися у пул, разом з ЧМП запропонували урядові, області і місту схему, за якої паропластво збільшиться від боргів, місцеві бюджети отримуватимуть гроші реалізувати соціальні програми, а побічно з'являється нова податкова база, нові роботи, нові міста, в Україну приходять нові технології будівництва, ремонту доріг, дахів, шосейного покриття тощо.

Суть запропонованої схеми полягає в переуступанні боргів ЧМП зазначеному пулу. Останній на суму боргів поділяється записом різні будівельні, ремонтні та інші роботи за відповідним переліком. Це і ремонт внутрішніх вантажних проїздів, і покриття трас, і покриття роботи в установах культури, оздоровлення здоров'я та освіти. Останні здійснюватимуть не по-адміністративно, з допомогою рубеслової, а із застосуванням нових європейських технологій — відомого в світі методу «світла».

Крім того, підприємства-учасники пулу мають намір організувати в Україні виробництво сучасних будівельних матеріалів, зокрема, «виробити» поцупорний на Заході шийний світлодіодний опалювальний фарби, інших будматеріалів. Це, як мінімум, дасть регіону більш як 3 тисячі робочих місць, а також відкриває нові економічні можливості.

Таким чином, пул, з одного боку, погашає борги бюджету, а з другого — ідає нові роботи, що обкладаються новими податками. Як зазначає народний депутат України Віктор Шмигін — один із тих, хто першими підтримав цю ідею (до Кабміну пішло звернення 11 народних депутатів від Одеської області), в даній разі держава має позитивний зиск, бо безнадійні борги перетворюються на реально повернуті, а ЧМП отримує змогу дешево погасити титар численних боргів, і, що найважливіше — в області розвивається новий виробничий, тисячі людей матимуть роботу, буде відкриваються об'єкти соціальної сфери.

Багато що в реалізації цієї програми залежало від «Укробанку», до якого звернувся учасники пулу по кредитуванню (40 млн грн.). До керівництва банку пішли перемовини і експерти пулу прийняли рішення підтримати проєкт. Утім, підтримали його і Прем'єр-міністр, і міністри фінансів та транспорту, голова Національного банку, глава держадміністрації Одеської області і мер Одеси.

Чим спричинена така однаковість зелена вулиця? Адже наразі ці підприємства, які ввійшли до пулу, а це великі будівельні й туристичні компанії, діють з якимось благоговінним поривом. Звісно, вони розраховують на прибуток у цій багатогалузевій комерційній комбінації. Проте очевидність вигоди для місцевих органів влади, для керівництва ватагів, а також свідчить і нетрадиційність підходу — усе це зрештою і привело до такої різноманітності різних відомств.

Леонід БРОВЧЕНКО.

а коливний державний — «Укробанк». Він відіграв на пропозицію позбавити від боргів до місцевих бюджетів, що каменем висять на ший, Чорноморське морське паропластво. Найбільша українська суднобудівна компанія «СК ЧМП» — у такій і затаїтій кризі. Борг незомним кредиторам становить уже більш як 200 млн дол. І перспектив в погашенні заборгованості поки що не видно. Отож не могли розраховувати на по-

І в підводу, і під воєводу

Саме так кажуть про рисаків, що пішли від арабського жеребця Систанки (платили золотом за живу вагу) і його сина Барса, які труяться на полях і бігають на перегонах. Їх красі і витривалості не потрібно реклами. Їх треба просто любити. Як-от Василь Шанран, перший заступник голови Полтавської облдержадміністрації, президент Асоціації рисакового конярства України. Його козацький родовід підтверджує старовинна пращівська грамота, яку рід передає від покоління до покоління молодшим синам.

Полтавщина — центр рисакового конярства України. Тут

два кінних заводи: 100-літній Дібрівський і тільки-но створений Артеміївський, ще десяток конейферм у Пирятинському, Лохвицькому, Шиньківському, Чупівському, Глобінському та інших районах. Комусь, можливо, конярство видається забаганкою — знайшли, мовляв, на що гроші витратити. Та коли добре підрозуміти... Виростите одного такого жеребця, як Сорренто, продасте й можна усім колгоспом років 20 одержувати зарплатню й сидіти на печі.

Григорій ГРИНЬ.
Полтавська область.
Фото Олександра КЛИМЕНКА,
Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Генеральний директор М. Агафонов

(Початок на 1-й стор.)

Господарство справді унікальне. Донедавна невелике, оно мало трохи більше двох тисяч гектарів орної землі. Сьогодні об'єднані всі сусідні наділи — майже весь правий берег Дніпра поблизу обласного центру. І обробляє вже понад 25 тисяч гектарів. Причому, справа не обмежується тільки виробництвом продукції сировини. Тут переробляють за європейськими стандартами. Бо агрофірма тепер — це і молокозавод, і консервний завод, і реальна база та осясочення «холода», і торговельно-збутова мережа.

Хоча неопертість агрофірми полягає, мабуть, трохи в іншому. Досі аж ніяк не всі розуміють генерального директора Миколу Агафонов, коли він пояснює, як відносини власності на даному етапі його фірма сповідує. Залишаючись державним підприємством, вона спирається передусім на орендні форми господарювання. Як зазначає доктор економічних наук Віктор Радченко, який очолює науковий підрозділ фірми, оренда — найкращий шлях, який і гнучкий стартовий варіант орієнтації на ринкову економіку, який посприяє та найближче болісно сприяє приватизації та роздержавленню власності. Це той тривалий процес, який і треба було обирати всім нам. Якщо збиралося не руйнувати, а

крути по 55 центів за зимового кілоба з гектара, добравши й іншого збіжжя — разом 29 тисяч тонн. Вистачить і на державдовлення, і на регіональні замовлення, і на кормовиробництво, і на власну переробку. Тим паче, що приступили до миткування фірма італійського походження. Якщо фірма сама продаватиме борошно, то це, уявіть собі, прибутоків більше, ніж вигідніше, але не адже дешевіше, й купувальці. Не віра? Бою ж коли обіцяли не задля валу, а щоб і самому, і людям жити, то опанували уже елементарну арифметику, а вище підприємницьку математику.

Достигає така прекрасна кукурудза, що зберуть не менше як 20 тисяч тонн зерна — 70-75 центів за суху вагу виласи з гектара. І з мазку ще щонайменше 180 тисяч тонн силосу. Скорше, правда, що й більше — тутотути і додаткові смісткі. Насіна скоршину буде не менше семи тисяч тонн

— з одного боку. А з другого, коли не мочило саме те, працювати силосу, то треба зберегти хоча б острови-вершини, щоб усі було ясно, як слід господарювати на селі за нових умов. А якщо врахувати ще й відірвані від держави області, що ще недавно розповсюджувала наша газета, то ставе ясно, що цей керамік прагнув якомога більше аграрного потенціалу зберегти і примножити. І йому багато що вдалося. Освоєно аж.

Головне, коли витратили і витрачати для того, щоб агрофірма далі сама заробляла, розвивалася і окулювала. Власність орендарів — зроблене, вирощене, вироблене й зароблене. Три дні поспіль перебували в переміжних осередках «Наукової» і переконували, тут павук клімат, а швидше утверджується спосіб життя, коли люди почувалися не заробітчанами-прохачами, а господарями-тривідниками, власниками-

висті, дисципліна — над усім, найбезвинніші порушення не прощались. Люди працюють, думають, як краще та з меншими витратами зробити, який зиск буде від їхніх старань. Кожен з нас тонісничко, як фермер, тільки не сам по собі, а в кооперації.

Директор іншого підприємства — «Горьківського» — Олександр Неспрятний розповідає, що його колишній радгосп «Долініський конвал. Агрофірма запропонувала одне: арозуміти, що порятунок — справа самих людей, як тут працювати. Тут першим зрозумів, той і прийшов до двору. А директор підприємства «Миколаївський» Олександр Куріла заявив, як відіслав: наші люди працювали вміють і хочуть, дайте їм тільки можливість працювати на себе. Агроном підприємства «Долініського» Володимир Бондаренко дає порадку біту тут агрономом колишнього радгоспу «Ювненська революція». Останні два роки не одержували зарплати, докився до того, що у хаті кілоба не було. Зараз він — у складі орендного колективу «Врожай-4», який обробляє понад чотири тисячі гектарів. І такого врожаю, як цього літа, ще жодного разу йому не вдалося вирощувати. Головне, дуже часно все перемінюється. Бо понад дві тисячі гектарів до того вже два роки не обробляли. У бур'янах завелася навіть диня.

Люди не вірили своїм очам і плакали, коли ми їм бур'яни розорали, навіть директор сільгоспіндустриї Володимир Драганчук. — Був би комплекс для голштинської худоби. Настав кінець безглузду, неадекватності та злочинству, коли утримували навіть хворих на туберкульоз корів.

Дорог у здолає той, хто піде слідом

Сподіваюсь, що майстерний висновок, який робить читач, такий як би якомога більше господарств в Україні шло шляхом «Наукової». Агрофірма не заперечує, що це того, хоча сприйняти цьому. Як? А починає з молочного скотарства, закуповуючи високотропувисті голштинизовані худоби. До корів та доглядую вона вибагливіше, ніж до свиней, які виступають для утримання. Своєю досвідом ділиться з усіма баясачинами. То коли ще в Мінській госпродр України ввійшла думка про кредит на придбання імпортованих метелів для створення майже у всіх господарствах держави плеєростерів, Микола Агафонов відгукнувся посприят.

Щоб придбати десять тисяч голів, як намітили, потрібно було майже одинадцять мільйонів доларів. Уряд чи коштів знайшов? Агрофірма не заперечує, але не тумачає, навіч невідомо винятково агрофірмі «Наукової». Насправді вона просто добровільно і додатково взяла на себе тягар створення селекційно-генетичної плеєростеростерії в Україні, ухваливши з господарством більше об'єктивні відносини угоди. І вже завезла більш як у шістьдесять господарств пасту і поволіно тисячі метелів. Решта також підготовлена до заведення.

Та чи треба нагадувати, який шарварок зчинився навколо цього кредиту? «Наукова» мало не розтриняла його — про це стверджують всі, тут не перебільжуючи себе потребою з'ясувати ситуацію. Є підозра, що дуже екорбативні чиновники з високими київськими кабінетами. Це ж би коби вони закуповували худобу та постачали її на місці — ото б озолотилися. І вже ладні — це ж в агрофірмі створено, оглядосити сумнівним та гришним.

Ще у 1990 році, нагадує Микола Агафонов, Україна на кожному мешканця виробляла тонну молока, з виробництва цукру, картоплі і яєць була восьмою на планеті, м'яса — п'ятою, молока і овець — другою. І ці досягнення можна поліпшити сьогоднішніми введіння, а це й видно на прикладі агрофірми «Наукова». Чому ж ми дозволяємо в себе, у державі відбирати майбутнє, зликуватися над тим, що про нас дає?

Що унікальне господарство Микола Агафонов вкотре і не пригнітене, не маю сумніви. А ось чи в Україні господарі-державні мукі, якщо переслідують першопродівців відбавляється, маю сумніви. Залишається тільки вірити, що професіоналізм, який налепері усім незгодом заколодиться.

Микола НЕЧУПОРЕНКО.
Дніпропетровська область.

Тепличні чи нормальні умови «пробив» для селективної справи Павло Назаренко

творити, не розкратити, а примножити. Оскільки тепер до складу «Наукової» ввійшли і господарства, де землі встигли розорані, оскільки засновані й приватне орендні форми господарювання. Як зазначає доктор економічних наук Віктор Радченко, який очолює науковий підрозділ фірми, оренда — найкращий шлях, який і гнучкий стартовий варіант орієнтації на ринкову економіку, який посприяє та найближче болісно сприяє приватизації та роздержавленню власності. Це той тривалий процес, який і треба було обирати всім нам. Якщо збиралося не руйнувати, а

Не помилиться дев'ять років тому ще в невеликому радгоспі «Науковому», коли наперекір місцевим партотаркам обрали директором Миколу Агафонов. За першим разом вибори було оточеною нейтральності. Люди повторно наголошували на своєму: тільки Микола Іванович — і квіт. А сьогодні він як намагався й зустрічався, що з «радянськими» тривіальними фірми, погуги з їхніми виступами, а бізнесмен і хазяїн, можа, що й капіталіст, та не вдалося. Микола Іванович, кажуть, господар, якого ще треба пошукати, а й єми всі тут бізнесмени і підприємці.

Не секрет, що саме надало початкового поштовху для злету цього господарства. Агафонов, зооінженер за фахом, насамперед задумав замінити давнє стадо на високотропувисту худобу. Навіщо утримувати худобу чотирьох корів, надосири від коної трохи більш як дві тисячі кілограмів молока, якщо замінити їх одна голштинської породи, які Серпа давно віддала перевагу, даватиме дев'ять-десять тисяч кілограмів? Отже, потрібна валюта, щоб закупити худобу голштинської породи. Перші 107 корів вдалося завести, отримати кредит.

З цього, власне, й почалося.

Вища селянська математика

Сьогодні про агрофірму «Наукова» ходять найдивочніші чутки. Ніби тут створено рай. Хоч відрізняє, що «якітвіе життя дається такою простотою. Для простотою «перехідного періоду», а радше для періоду становлення Микола Агафонов знайшов дуже об'єктивний і виснажливий для нього адміністративно-демократичний стиль управління господарством. Рішення приймають колективно, одні — орендними підрозділами, інші — на засіданнях ради орендарів, але відповідальності і виконавців називають поимено, і контроль щоденний, якщо не погодинний. Тому й збирали на

— тек з усіма наслідками, які з цього випливають. «Наукова» не збирається когось за безцінь віднайти вирощене, щоб хтось зарігав гроші — сама дає раду продукції. В українських, не приїхав від імпорту. А що за сивковини якістьми красой від заморських надійок, так це — поза сумнівом. «Якби люди добре знали, які наші отірки, помідори, сніи баклажани поживніші від привезених з-за кордону, — каже директор консервного заводу Ігор Лобанов, — то купували б тільки їх».

Та підімо далі. Утримуючи понад півтори тисячі корів, фірма щодня надіє 50 тонн молока, яке переробляє на власному молокозаводі. Тим часом завод, переконаний новітнім обладнанням, яке тільки в Європі, бо вже незабаром утримувати тисячі тисяч корів голштинської породи, вдат і збільшенням сто тонн молока на день. Чому не випустити молокопродукти більш як 20 найменувань? Корівники будуть тек найсучасніші. Експериментальний комплекс у підприємстві «Центральне» за рівнем оснащення — третій у Європі. Аналізуючи «спроможність і в сільгоспіндустриях «Горьківського» та «Подільського» — вкладає сім мільйонів гривень, які окулюється за два роки. На переобладнання молокозаводу вже витратили п'ять мільйонів.

Паралельно два мільйони гривень спрямували на реконструкцію консервного заводу. За нормальних обставин вони тек за два роки мають повернутися...

А заїдні агрофірма черпає так ті гроші?

Не будь лувати: «Науковій» допомагають. У 1993-94 роках їй дозволили зайнятися зовнішньоекономічною діяльністю — на законних підставах, за належними ліцензіями продавати отриману за бартером металопродукцію, металургійну сировину тощо. Та у воєному ціналізованому світі силосне господарство кредитують та інвестують. На віт там, де ціни паритетні — не як у нас. Отже, добре, що дали колективі можливість заробити грошей. І не для того, щоб розкрити-розбагатити, а вкласти у виробництво.

І дорікують тодішньому керівникові області Павлу Назаренку можна лише за те, що не скрізь на Дніпропетровщині так. Це

підприємцями, комерсантами, якщо хочете.

Може, це й другорядний нюанс, та тільки не для нашої колосної дієвості: тут не крадуть. Останній випадок трапився тоді, як механізатор поїхав два токи сіна. То йому у двір за соборістоті — вазав, за коліями — завезли дві тони. Навіщо красти, якщо можна недорого купити сілків, сілків тоби треба! Навіч ще одна ознака переміси цієї присиділки господарства триває: ціна присиділки агрофірми мінні агрофірми. Бо свої вони тепер і поза власним двором та власним сараєм. Це по-перше. А по-друге, на п'ять колишніх радгоспів людей залишилося 2 тисячі 275 чоловік (усправді — 49), то працівники доводяться за «капіталістичними» мірками — з раннього ранку до пізнього вечора.

А хто сказав, що можна наліписи працювати, а жити на гроші нугу? У «Науковій» цим займаюся створюють у середньому по 120-150 гривень, а остаточної розрахунок восени, коли кожий кооператив покине свої плоди. Отут на чоловіка ще по 2-3 тисячі припадає. Тим часом кожен кооператив має безплатно отримувати 36 літрів молока, за соборістоті 5 кілограмів масла, два кілограмі маршароного масла, олії, цукру, круп та вершко-

Підприємці кооператива «Молоко» агрофірми «Наукова»

ніх виробів. І вже три роки поспіль усі «науковці» сім'ями у повному складі відпочивають на морі, не викладаючи за це ні копійки.

Так, люди в нас завантажили роботою більше, ніж буда-де по селах, — каже директор сільгоспіндустриї «Центральне» Олександр Софиченко. — І вимогли-

Вули краці у країні тюльпанів і вітражів...

Близькому перемого українського спортсмена Сергія Яненка з Чернівця завдячує чемпіон світу з надмарфону (100 км), який відбувся в місті Вискотені (Нідерланди). Виконавцем тренера Деннса Тешука подолав дистанцію за 6 годин, 25 хвилин і 25 секунд.

У командному заліку збірні України посіли четверте місце. До складу команди увійшли: Сергій Яненко, Сергій Лавренко (Черкаси), Ігор Осілю та Олександр Балачка (Черновгород, Львівська область).

Цікаво, що надмарфону долали й ветерани. У найкращій категорії — 55 років — першим на фініш стоїмолетним прибіг Володимир Конопольов з Сокаля, що на Львівщині. Добре виступила перспективна 18-річна Вікторія Калюжна із Сімферополя, яка показала хороший результат — 8:37.03 і увійшла до десятки кращ.

Сьогодні ми радіємо успіхам наших марфачів. Але шкода, що вони не мають належних умов для підготовки до великих змагань.

Сергій КОВАЛЬЧУК.

Вискотені—Київ.

Не зникають вітражі — візитна картка Нідерландів; Сергій Яненко долає останній метр дистанції; а це він — уже уявний чемпіон; на трасі надмарфону. Фото автора.

Григорій суркіс: «Де нас глядач?»

НАПЕРЕДНОЇ відомості київського «Динамо» до Байдюхана президент клубу Григорій Суркіс має правельно розмови з журналістами. Воно вийшло гостро і відверто.

мувати правий грі Ліги. Зокрема, передбачається обмеження безплатних квитків. Це обумовлено і економічно, і з метою безпеки. Спеціальне положення УЄФА передбачає, що кількість безплатних квитків не повинна перевищувати двох відсотків від містності стадіону, але водночас не перевищує тисячі осіб. Так.

Утім, добре розуміємо, що наших людей сьогодні, на жаль, багатини не називають. І ми, щоб не погорити помилку організаторів матчу збірних України Німеччини, вирішили 44 відсотки квитків на поєдинок Ліги чемпіонів продати по 5 гривень, 19 відсотків — по 10, 20 — по 15, 9-8 — по 20-25, а решту, що це цілком прийнятні суми. До речі, передбачено абонементам одразу на три зустрічі «Динамо» — з «Ньюкаслем», «Барселеною» та «Бенфікою» — вартість по 15 гривень. Слідуючись, що очікує підбита їх знайдеться чимало. Ціна, як на мене, цілком доступна багатьом.

— А чому так пізно починаються квитки? — «Ньюкаслем» і зокрема з «Ньюкаслем» 1-го жовтня, о 21.45? — Така вимога УЄФА. Але чому заспокоїти наших уболівальників. Транспортивні проблем не буде. Ми вже звернулися до міської адміністрації з проханням продовжити години роботи міського транспорту. Це стосується і приватних електромобілів.

— Якщо хтось із зрілих майстрів упаде в око господарям зарубіжних клубів, то як поставиться до можливих пропозицій? — Цілком нормально. Якщо запропонують нашим продавцям гравцям, який уже під тридцять (Ліжкий, Штатенко, Максимко, Леоненко).

— Як ви вважаєте, нормальні контракти, то нехай їм бог помагає. — А якщо попросить Шевченка? — Оут ні. Цей гравець поки що не продається ні за які гроші. Йому же треба зростати, підвищувати майстерність, послужити клубам і національній збірній. Тоді й поговоримо на цю тему. І розмовляємо тільки з престижними клубами. До того ж, Андрій дуже потіріний «Динамо». Залиши йому сезон не бачу.

— Що можете сказати про Леоненка, як можливе його повернення до основного складу? — Віктор поки що виступає за другий склад. І йому же треба інформуватися з глибокої мми назва якої — відсутність ігрової практики. Хоча ми його внесли до заявочного списку Ліги чемпіонів.

— Як ви вважаєте, нормальні контракти, то нехай їм бог помагає. — А якщо попросить Шевченка? — Оут ні. Цей гравець поки що не продається ні за які гроші. Йому же треба зростати, підвищувати майстерність, послужити клубам і національній збірній. Тоді й поговоримо на цю тему. І розмовляємо тільки з престижними клубами. До того ж, Андрій дуже потіріний «Динамо». Залиши йому сезон не бачу.

— Що можете сказати про Леоненка, як можливе його повернення до основного складу? — Віктор поки що виступає за другий склад. І йому же треба інформуватися з глибокої мми назва якої — відсутність ігрової практики. Хоча ми його внесли до заявочного списку Ліги чемпіонів.

— Як ви вважаєте, нормальні контракти, то нехай їм бог помагає. — А якщо попросить Шевченка? — Оут ні. Цей гравець поки що не продається ні за які гроші. Йому же треба зростати, підвищувати майстерність, послужити клубам і національній збірній. Тоді й поговоримо на цю тему. І розмовляємо тільки з престижними клубами. До того ж, Андрій дуже потіріний «Динамо». Залиши йому сезон не бачу.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

На «Динамо» буде свято

Наступної неділі на стадіоні «Динамо» в Києві о 15.00 почнеться календарний матч першості України, в якому друга динаміська команда прийматиме охтирський «Нафто-вік». А після цього глядачі стануть свідками захоплюючого поєдинку, в якому зустрінуться динаміська збірка минулих років. І це зустріч вони приурочать до 50-річчя заслуженого майстра спорту Володимира Трошкина.

Так, саме 28 вересня святкуватиме свій ювілей видатний футболіст, володар Кубка кубків, Суперкубка, Кубка СРСР, багаторазовий чемпіон країни, бронзовий призер Олімпійських ігор. І в загальні чудова людина і товариш. До речі, Володимир Миколайович нині працює в Федерації футболу України. Він куратор національної збірної.

Отже, шановні прихильники футболу, обов'язково завітуйте на стадіон «Динамо».

Спорт і відпочинок «SILES'97»

Учора в приміщенні Українського державного університету фізичного виховання і спорту (вул. Олександрівська, 1). Станція метро «Республіканський стадіон» відкрилася міжнародна виставка Siles hobby VISA'97. Її тематика — обладнання і матеріали для будівництва та реконструкції спортивних споруд, техніка для спортивного одягу, стадіонів, басейнів. На стендах — спортивний одяг, взуття, інвентар та багато іншого, що зацікавить досвідчених і дітей. Турецька та сербсько-транспортні фірми, організації та компанії запропонували і нададуть ці ж товари послуги.

Сьогодні та завтра виставка працюватиме з 10.00 до 18.00.

Внесіть зміни до календаря

На черговому засіданні бюро Професійної футбольної ліги розглянуто питання про перенесення деяких ігор. За обопільною згодою матч «Динамо» — «Металург» (Маріуполь) відбудеться не 9 листопада, а 30 вересня, а гру «Ворскла» з «Дніпром» перенесено з 20 листопада на 5. Матч «Галичина» — «Ворскла» перенесено з 24 вересня на 14 жовтня, «Борисфен» — «Аполуну» — з 29 вересня на 29 жовтня, «Олімпія ФК АЕС» — «Алкомотів» (Сміль) — з 30 жовтня на 19.

Гандбол. Чемпіонат України. Жінки. Вища ліга «А». Запоріжжя, 24 вересня. «Мотор» — «Мотор-2» — 35:14, «Спартак» — «Дніпрянка» — 32:17, «Карпати» — «Ігула» — 33:19, «Галичина» — «Автомобіліст» — 26:24.

Про те, що продовжує молодість

До нашої редакції завітав заслужений тренер України, майстер спорту, відомий у минулому стрибун у воду Леонід Федоренко і показав нам свій перший вибор на першості Європи-97 серед ветеранів у Празі.

До речі, нещодавно Леонід Іванович відвідав Київ і виступив на змаганнях. А вже в жовтні візьме участь у змаганнях. А вже в жовтні візьме участь у змаганнях. А вже в жовтні візьме участь у змаганнях.

— Що там я, — розповів дає гість. — Ви подивилися б, як стрибав з триметровою трампліна учасника ... 19 років народився.

— А як вам там трамбується? — Та де там. Востаннє перед пражським виступом стрибав тридцять років тому. Ми на жаль, не маємо таких можливостей і умов, як наші зарубіжні колеги. У нас є всі: клуби, басейни, чудовий спортивний одяг та інвентар. Люди завжди зацікавлені у спорті.

— Що там я, — розповів дає гість. — Ви подивилися б, як стрибав з триметровою трампліна учасника ... 19 років народився.

— А як вам там трамбується? — Та де там. Востаннє перед пражським виступом стрибав тридцять років тому. Ми на жаль, не маємо таких можливостей і умов, як наші зарубіжні колеги. У нас є всі: клуби, басейни, чудовий спортивний одяг та інвентар. Люди завжди зацікавлені у спорті.

— Що там я, — розповів дає гість. — Ви подивилися б, як стрибав з триметровою трампліна учасника ... 19 років народився.

— А як вам там трамбується? — Та де там. Востаннє перед пражським виступом стрибав тридцять років тому. Ми на жаль, не маємо таких можливостей і умов, як наші зарубіжні колеги. У нас є всі: клуби, басейни, чудовий спортивний одяг та інвентар. Люди завжди зацікавлені у спорті.

— Що там я, — розповів дає гість. — Ви подивилися б, як стрибав з триметровою трампліна учасника ... 19 років народився.

— А як вам там трамбується? — Та де там. Востаннє перед пражським виступом стрибав тридцять років тому. Ми на жаль, не маємо таких можливостей і умов, як наші зарубіжні колеги. У нас є всі: клуби, басейни, чудовий спортивний одяг та інвентар. Люди завжди зацікавлені у спорті.

— Що там я, — розповів дає гість. — Ви подивилися б, як стрибав з триметровою трампліна учасника ... 19 років народився.

Віктор СТУДІНА.

На знімках: Леонід Іванович Федоренко у нашій редакції; емблема пражського чемпіонату.

Фото Юрія ВЕНГЕРША.

Аукціони

Останні торги вересня

30 вересня в Києві на відкриті торги запропоновано два об'єкти незавершеного будівництва:

1. Телушчин комбінат. Будівляна площа — 36,6 відсотка. Загальна площа забудови — 43 640 кв. м. Площа земельної ділянки — 6,5 га. Початкова ціна — 974 830 гривень.

2. Хмисьчиста. Будівляна готовність — 57 відсотків. Загальна площа забудови — 627,8 кв. м. Площа земельної ділянки — 0,16 га. Початкова ціна — 81 700 гривень.

Додаткову інформацію можна одержати за телефоном у Києві (044) 225-43-93.

30 вересня в Рівному на відкриті торги виставлено 37 будинків із будівельною готовністю від 14,5 до 75,8 відсотка та початковими цінами від 1 017,1 до 3 698,3 гривні. Площа земельної ділянки — 0,25 га.

Додаткову інформацію можна одержати за телефоном у Рівному (0362) 23-61-34.

30 вересня в Тернополі на відкриті торги виставляють вісім об'єктів незавершеного будівництва, більшість з яких розташовані в обласному центрі:

1. Полікарська завод «Сатурн» на 600 відавудів. Будівляна готовність — 45 відсотків. Площа земельної ділянки — 0,8 га. Початкова ціна — 197 гривні.

2. Бєла обласна лікарня. Будівельна підприємства «Галич». Будівельна готовність — 60 відсотків. Площа земельної ділянки — 3,8 га. Початкова ціна — 23 600 гривень.

3. Спортивно-оздоровчий комплекс, розташований у м. Хорості. Будівельна готовність — 18 відсотків. Площа земельної ділянки — 0,8 га. Початкова ціна — 197 гривні.

Лугаськські довгобуду — з молотка

У Луганську 14 жовтня відбувається приватизаційні аукціони, на яких запропоновано п'ять об'єктів довгобуду, розташованих у населених пунктах області.

Найодорожчі із запропонованих до продажу об'єктів — хірургічний корпус у м. Брянка, до складу якого входять їдальня, харчоблок, водопровідна насосна станція, резервуари для води, споруди, фільтри-позначальні та зовнішні мережі. Загальний ступінь будівельної готовності довгобуду, розташованого на земельній ділянці 5,48 га, становить 53,9 відсотка. Розташований у Перемиському вузлові завод (АТС на 10 тисяч номіналів) із загальним ступенем будівельної готовності 20 відсотків початково оцінено у 4 673 гривні. Нового власника шукатиме база відпочинку на 104 місця, розташована у с. Білогорівка Попелянського району. Об'єкт, що складається із триповерхового спального корпусу, чотирьох однопверхових будинків, господарського блоку, складських приміщень та котельні, збудований на 70 відсотків. Торги за довгобудом розпочнуться на земельній ділянці 4,9 га, почнуть з позначки 6,9 тисячі гривень. Майбутні власники об'єктів незавершеного будівництва матимуть право змінити їхній первісний профіль.

Організатори аукціону надають можливість придбати на торгах два житлові будинки, обов'язковою умовою продажу яких є завершення будівництва, із збереженням початкового призначення. Зведений на 56,3 відсотка дев'ятиповерховий 32-квартирний житловий будинок, розташований у м. Стаханов, виставляється на аукціон з стартовою ціною 630,3 гривні. Будинок на дві квартири у м. Кремінна, розташований на ділянці 678 кв. м, має будівельну готовність 60 відсотків і найближчу стартову ціну — 600 гривень.

Заявки на участь в аукціоні приймають до 10 жовтня.

На 28 жовтня у Луганську призначено другий жорданський аукціон об'єктів незавершеного будівництва, на який, зокрема, виставляється незабудований Луганський центр зайнятості з найвищою стартовою ціною 789 216,52 гривні. Збудований на 3 відсотків об'єкт розташований в обласному центрі на земельній ділянці загальною площею 0,73 га.

Нових власників шукатимуть три об'єкти життєвого призначення. На аукціоні продаватиметься напівбудівля збудоване приміщення АТС. Потенційних покупців цього об'єкта можуть привабити як площа земельної ді-

ної ділянки — 0,8 га. Початкова ціна — 180 гривень.

4. Відкриття стоянка з будівлями і спорудами БО «Юрм». Будівельна готовність — 40 відсотків. Площа земельної ділянки — 1,6 га. Початкова ціна — 5,69 гривні.

5. Пункт обслуговування на 75 тракторів, розташований у с.м. Гусятин. Будівельна готовність — 40 відсотків. Площа земельної ділянки — 2,9 га. Початкова ціна — 63,14 гривні.

6. Склад державного підприємства «Облагодпостат». Будівельна готовність — 70 відсотків. Площа земельної ділянки — 0,8 га. Початкова ціна — 9 486,03 гривні.

7. Гараж державного підприємства «Облагодпостат». Будівельна готовність — 35 відсотків. Площа земельної ділянки — 0,13 га. Початкова ціна — 20 926,4 гривні.

8. Виробничий майстерня, розташована у с. Гамбіч. Будівельна готовність — 40 відсотків. Площа земельної ділянки — 0,06 га. Початкова ціна — 3,41 гривні.

Додаткову інформацію можна одержати за телефонами в Тернополі: (0352) 25-56-29, 25-59-17.

30 вересня в Миколаєві на відкриті торги виставляється забудова 17 житлових будинків, розташованих у с. Костянтинівка Новомиського району. Будівельна готовність — 25—64 відсотків. Площа земельної ділянки — 0,16 га. Початкова ціна — 62 131,07 гривні.

Додаткову інформацію можна одержати за телефонами в Миколаєві: (0512) 37-43-19, 35-42-59.

Заявки на участь в аукціоні приймають до 14 жовтня розташований у Львові, так і невисока початкова ціна становить 11 471 гривні. Незабудований Палац піонерів та школярів із загальним ступенем будівельної готовності 47 відсотків (площа земельної ділянки — 27 тектара) початково оцінено у 30 336,64 гривні. Торги за збудованою на 68 відсотків дев'ятиповерховою 322-квартирний житловий будинок (площа земельної ділянки — 2 га), розташований у центральній частині міста, почнуться з позначки 5 729,9 гривні.

Незавершений дев'ятиповерховий будинок на 72 квартири у Серафоловському (ступінь будівельної готовності — 60 відсотків, площа земельної ділянки — 0,6 га) виставляється на аукціон з стартовою ціною 18 008,42 гривні. Збудований на 85 відсотків житловий будинок для маломісних, також розташований у Серафоловському (площа земельної ділянки — 0,3 га), початково оцінено у 4 188,17 гривні.

Стартова ціна станції БІО, що міститься в с.с. Оражківці Краснодільського району, збудованої на 67 відсотків і розташованої на земельній ділянці 0,41 тектара, становить 7 240 гривень.

Районний центр зайнятості населення у с.с.с. Марічка, розташований на земельній ділянці 0,1 га, має загальний ступінь будівельної готовності 22 відсотки та стартову ціну 139 607,62 гривні.

До продажу запропоновано також дитячий садок у с.с.с. Голубівка Краснодільського району (ступінь будівельної готовності — 30 відсотків, площа земельної ділянки — 0,41 га, стартова ціна 11 471 гривні) і кауу у с.с.с. Сидарівка Білокузьмівського району (ступінь будівельної готовності — 73 відсотків, стартова ціна — 40 460 гривні).

Заявки на участь в аукціоні приймають до 25 жовтня.

Додаткову інформацію можна одержати за телефоном у Луганську (0642) 53-13-36.

Нові технології

НДІ в'язучих речовин та матеріалів Ім. В. Д. Глуховського (Київ) розробив нові софтичні теплоізоляційні матеріали на основі мультікомпонентних волокон та екологічно якісного лужного алюмосилікатного зв'язку — неорганічного полімеру, який поєднує властивості неорганічних (висока міцність, теплоісткість) та органічних (еластичність, корозійністкість, адгезія до різних матеріалів тощо) сполук. Він є аналогом природних лужних алюмосилікатних матеріалів типу цеолітів, фельдшпатів тощо.

Крипнісний інститут природоохоронного та курортного будівництва створив нові високоеластичні теплоізоляційні матеріали «Спіль», вироблені із місцевої сировини. Можливість установок під час монтажу на опори повністю ілюстрованих секцій трубопроводів є головною їхню особливістю, що виключає операції щодо додаткової теплоізоляції стиків.

У Науково-виробничому підприємстві «РІКС» (Київ) сконструйовано електронні пристрої нового типу, які на основі випадково-шумово-конденсаторного підсилювача забезпечують високу еквівалентну теплопровідність теплопередавальних елементів (вищу на 2 порядки проти срібла та міді).

Виставки

**Вісвітзайме
Національний
виставковий центр**

1. «Сучасна мода-97». Сучасні моделі одягу і наутта, аксесуари — 01.10—05.10
2. «Метали України-97». Технології виробництва і обробки. Техполіграфічне обладнання — 01.10—04.10
3. «Отель-Ресторан-Магазин-97». Обладнання — 14.10—17.10
4. «Dream House-97». Сучасна техніка для дому — 14.10—19.10
5. «Садінгінг-97». Зразки напоїв, технології виготовлення напоїв — 15.10—18.10
6. «Будування-97». Будівельні матеріали, техніка, інструмент, сателітичний вироб — 21.10—31.10
7. «Електро-97». Технології та обладнання і енергетиці та електротехнічний промисловість — 28.10—31.10
8. «Нафта-газ-97». Технології і обладнання для нафтової та газової промисловості — 28.10—31.10
9. «Лісництво-97». Технології і обладнання для лісогосподарства та деревообробної промисловості — 28.10—31.10

Календар аукціонів об'єктів малой приватизації, призначених на жовтень 1997 року

Дата	Місто (область)	Кількість об'єктів	Приніт	Контактні телефони
01.10.97	Львів	4	ОНБ	(03322) 72-88-94, 79-82-32
03.10.97	Старобільський р-н (Луганська)	1	ОНБ	2-16-50, 2-21-36
05.10.97	Керів (Київ)	13	ОНБ	(06561) 2-05-11
10.10.97	Луганськ	2	ОНБ	(06425) 55-98-92, 55-98-58
10.10.97	Білокринівка (Київ)	15	ОНБ	(06569) 3-15-43
10.10.97	Суми	2	ОНБ	(0542) 27-43-14
14.10.97	Полтава	3	ОНБ	(05322) 74-73, 73-30-99
14.10.97	Луганськ	4	ОНБ	(06425) 63-32-36
14.10.97	Чернігів	10	ОНБ	(03372) 51-09-92, 58-52-76
14.10.97	Синьферополь	7	ОНБ	(06552) 24-13-10
14.10.97	Херсон	5	ОНБ	(05552) 26-17-18
16.10.97	Одеса	4	ОНБ	(0402) 24-74-94, 28-04-06
16.10.97	Антарит (Луганська)	2	ОНБ	(231) 2-22-06
17.10.97	Троїцьке (Львівська)	2	ОНБ	(03247) 6-61-91, 6-61-61
17.10.97	Борислав (Львівська)	1	ОНБ	(03248) 5-27-95, 5-42-07
17.10.97	Черкаси	5	ОНБ	(0472) 47-94-18
21.10.97	Кременчук (Полтавська)	2	ОНБ	(05356) 3-50-83, 3-60-73
23.10.97	Біла Церква (Київська)	3	ОНБ	(263) 5-39-57
24.10.97	Рівне	34	ОНБ	(03622) 23-61-34
24.10.97	Харків	14	ОНБ	(0572) 45-08-01
25.10.97	Стаханов (Луганська)	2	ОНБ	(244) 2-04-46
28.10.97	Луганськ	10	ОНБ	(06425) 53-13-36
29.10.97	Білогірський (Крим)	3	ОНБ	(06593) 9-20-57
31.10.97	Кіровоград	3	ОНБ	(05272) 24-14-42

ОНБ — об'єкт незавершеного будівництва.

Курси гривні,

оцінюваний Національним банком України 24 вересня 1997 року по індексу валют 1 гривні еквіваленту ІСУ

Назва валюти	Офіційний курс
100 австралійських доларів	134,53
100 австрійських шилінгів	14,77
100 англійських фунтів стерлінгів	299,37
100 бельгійських франків	50,37
100 німецьких марок	103,96
100 голландських гульденів	92,34
100 датських крон	27,30
100 італійських лір	10,66
100 канадських доларів	134,32
100 норвезьких крон	25,67
100 доларів США	166,40
100 фініських марок	34,83
100 французьких франків	30,93
100 шведських крон	24,33
100 швейцарських франків	126,42
100 японських єні	15,30
100 євро	204,71
100 іспанських песет	12,33
100 грецьких драхм	6,56
100 ірландських фунтів	27,17
100 ісландських крон	2,60
100 португальських ескудо	10,23
100 СДР	252,50

Курси гривні,

оцінюваний Національним банком України 24 вересня 1997 року по індексу валют 1 гривні еквіваленту ІСУ

Назва валюти	Офіційний курс
1000 німіських песет	4,50
100 ватиканських франків	22,49
100 єгипетських фунтів	6,51
100 гонконгських доларів	24,08
100 сігапурських доларів	123,12
100 угорських форинтів	9,59
100 індійських рупій	51,08
100 тайландських батів	53,34
10000 Південної Кореї вон	20,51
100 румунських злотих	54,02
10000 румунських левів	2,48
100 саудівських ріалів	49,70
100 тайваньських доларів	24,08
1000 турецьких лів	0,11
100 кувейтських динарів	611,55
100 малайзійських рупій	118,33
100 малайзійських лір	474,30
100 новозеландських доларів	5,57
100 новозеландських крон	5,46
100 словенських тютярів	1,12
100 хорватських кун	29,92
100 болгарських левів	1,05
10000 республіканська рупія	3,13
10000 російських рублів	3,18
10000 азербайджанських манатів	4,72
10000 білоруських рублів	0,50
10000 вірменських драм	44,49
10000 єстонських крон	15,99
100 казахстанських тенге	2,46
100 єрменських драм	10,72
100 латвійських латів	31,93
100 литовських літ	46,60
100 молдавських лей	49,52
10000 узбецьких манатів	2,46
100 узбецьких сумів	2,48
100 грузинських ларів	14,50

Не просто концерти. Свята..

Народному артисту України Анатолію Солов'янику — 65

ТАК кажуть у Калінінграді, задуваючи астерид українських майстрів сцени за участю народного артиста України, соліста Національної опери ім. Т. Г. Шевченка Анатолія Солов'яника, які відбулися в місті на Балтиці 13 років тому.

Портрет

У моєму блокуванні зберігся не тільки концертний синіа в обласному драматичному театрі. Заволод тут зберігся все місто. Коли музика ансамблю «Росолі» Олександра Осадного зайняла місця, і ведуча воєна Олена Рогонова, запрошує Анатолія Солов'яника, всі піднімалися і дружно заплізували. На сцену поноси і почали кидати кайги.

— Солов'яне-іко. Солов'яне-іко! — радісно вигукнули.

Та ось стало тихо. «Росолі» кинула акорд — і зачула українська народна пісня «Вечір на порі». Було так відчутно, що мелодія заціпеніла глосами і вони боялися повернутися. Ніби тільки вони зробили це і синіа з музикантами зникли.

Коли сплинула завіса, я пішов до артистичної кімнати синіа. Там уже були Маргарита Родіонова, російська письменниця, та поети-моржани Микита Суслов, Гіор Пантохов.

— Вас знає весь світ. Чи вважаєте ви, що досягли найвищої вершини у своїй творчості? — запитала Маргарита Родіонова.

— У творчості такої вершини немає. Сьогодні, наприклад, я глибше розумію партію Герцога з «Гіттерста» Берді, ніж, скажімо, рік тому. Через рік, може, і раніше, зрозумію я відчуті в цих глибинах.

Остання моя зустріч з Анатолієм Володимировичем відбулася на день його від'їзду, в готелі «Калінінград». Там жили українські артисти. Літак на Київ був о 21.00. І ми з хоромистами ТАРС Борнсом Бабюком запро-

ували йому з'їздити на тарсісських «Жигулях» до Світлогорська, курортного містечка на березі Балтійського моря, відомого ексцентричним архітектурою та природою.

— Не моку, — сказав Анатолій Борисович. — Бояся виступити, — і, кутаючись у теплий шарф, показав на вікно.

А на вулиці, де нещодавно саліто-сказ, занімав ітер і дівина синіа.

— Овдінте тепліше і за годіна дикатиме насиченим ядом поетам.

— Не дикатиме. Ще не все заспівав, що хочу заспівати. За-ради цього повернуто не лише поїздкою до моря.

Про те, що Анатолію Солов'янику присуджено Державну премію України ім. Т. Шевченка, дивався під Гомелем, у потязі Калінінград—Харків, із радіоприймачів. Коли диктор закінчив говорити на вересній вагоні, Анатолій по-спільському одягнув чоловік.

— Чуні? Солов'яніко — лауреат премії ім. Шевченка, — сказав радіо.

І, трохи відхилившись, сильним басом заспівав: «Повій, повій, на Вкраїну...». Пісню пісником.

І понесі, діти татини на білоруській землі, задунай пісню з репертуару Анатолія Солов'яника. Шкода, що він сам не їав з нами. Шкода, що я не перекладав б 6 тому, що прочитав сільським людям більше до душі фольклорні перлини, ніж розраховані на пересічного обивателя шпигери ХХ століття. І що пісню, як він співав, живий, живий і житимуть з нами!

Володимир КРАВЕЦЬ.
Калінінград — Київ.

На зйомку Анатолій Солов'яник (Калінінград, квітень, 1982 р.) з хоромистами ТАРС Борнсом Бабюком.

(Публікується окремо).

Про те, що було і буде

Сезон розпочався з каченяти

Київський державний театр юного глядача розпочав свій 73-й театральний сезон прем'єрою «Це динозаври гідні каченят». Створили музикант діти талановиті людини — автор сценарію Едуард Якович Якович.

режисер-постановник Євген Курман. Вистава цікала тим, що її сюжет зроблено по-новому, щоб максимально наближено до сьогодення. Особливо вражають різноманітні сценічні ефекти та яскраві костюми.

Для юних театралів це було справжнє свято. Крім побаченої вистави, дітям понастоїло особисто поспілкуватися з персонажами різних казок. За словами керівника театру Віктора Гірина, ця подія відбулася завдяки фінансовій допомозі міської держадміністрації та за підтримки Черкаської райдержадміністрації. До речі, сьогодні та в недалекому майбутньому — прем'єра «Дорослі вистави Г. Зюпповської» — можливість грати дитячі постановки якої кини не бачили вже тривалий час.

Олга ГРИЦЕНКО.
На зйомку: в ролі «гидкого каченят» — Василь Бендас.

І ще один бард у гості до нас

Улюблений авторської пісні — свято з ювілейним концертом з приводу свого 60-річчя в Київ завітав Юрій Кім, не один із славних бардівської когорти Олександра Дольського, Олега Митяєва,

Булата Окуджави, Авраама Шлєгера з кінофільмом «Бумбарш», «12 співців», «Звичайне диво», «Про відомого гусара замове слово» виступить завтра о 19 годіні в Конгрес-холі МЗЕЗ (Будинку торгівлі).

Музичні барви Фесту

Завтра, 27 вересня, в Національний філармонічний виступає відкриття Міжнародного музичного фестивалю «Київ Музик Фест 97», який триватиме до 4-го жовтня. Учасники ми станемо учасниками музичного свята, на яке прибули гості з Австрії, Америки, Польщі, Швеції, Франції.

Цьогоріч «Київ Музик Фест» — це 24 концерти в Національній музичній академії, Будинку вчених, в Українському домі, Київському центрі мистецтв «Славутич». Шанувальники високого мистецтва зможуть насолодитися симфонічною, хорова та камерною музикою. Значитимуть найкращі твори сучасних українських та зарубіжних композиторів, зразки світової класики. На сучасних меломанів чекає приємна зустріч з новими мовними композиторськими талантами України.

Міжте своєю підтримкою закликаємо органи заторам — Міністерство культури та мистецтв України, Спілку композиторів України, Центру музичної інформації при СК України. Фестиваль підтримали Французький культурний центр, фірми «Рейдін» і «Гарантія».

Погода на вихідні

27—28 вересня в Україні утриматиметься прохолодна погода. Температура вдень — 13, вночі 0—6 градусів тепла, можливі приморозки з 3 вересня. Вітер північний, поривчастий. У Карпатах очікується дощ з мокрим снігом.

На Київщині мислячи домі, вітер північний 5—10 м/с. Температура вночі 1—6, вдень 7—12 градусів вище нуля. У ніч на 27 вересня можливі приморозки до 5 градусів.

Український гідрометцентр.

Астрологічний прогноз на 29 вересня — 5 жовтня

ОВЕН (21.03 — 20.04). Діючи самостійно, неспроможні зрушити імпульс своєї сприн. Секрет вашого успіху — комунікабельність. Однак ваша природа інтелектуальна і нетерпляча, перешкоджаючи можливості знайти компроміс рішення.

ТЕЛЕЦЬ (21.04 — 20.05). Зосередьтеся на роботі, особливо в другій половині тижня. Час сприйняти новим починанням. Вам доведеться визнавати вплив сили волі, щоб досягти успіху, оскільки від цього, можливо, доведеться відмовитися.

БІЛИЙ КОРИ (21.05 — 21.06). Тяжко дати досить сприятливий. Не рекомендується діяти самостійно. Зосередьтеся на загальному успіху, а не лише на особистій користі — результат буде набавного вагомий.

РАК (22.06 — 21.07). Сприятливий період почнеється після молодик, що припадає на 1 жовтня. Ти, хто опиниться в центрі подій, де розпоряджаються великим капіталом, можуть зрівати добрий куш. Нелегко буде досягти компромісів з партнерами.

ЛІВ (22.07 — 22.08). Ісак Леві, що народився в липні, користуватиметься великою популярністю. Успіх коштуватиме вам деяких зусиль. У вихідні — 4 і 5 жовтня — не варто кидати початок через погані настрої. Щасливий день — 2 жовтня.

ДІВА (23.08 — 22.09). Постарайтеся закінчити до кінця вересня всі невідкладні справи. Найбільш сприятливий 29 і 30 вересня. Не виключена удача, особливо фінансового плану. Намагайтеся не інюювати події, оскільки вам самим доведеться відповісти за їх наслідки.

ТЕРЕЗІ (23.09 — 22.10). Друга половина тижня сприятлива для початку нових справ. Тим, хто пов'язує своє майбутнє з іноземними партнерами, пошастить у справах. Удачу принесуть четвер, 2 жовтня.

СКОРПІОН (23.10 — 21.11). Вихідні дні — 4 і 5 жовтня — сприятливі для будь-якого виду діяльності. Не забувайте, що своїми прибутками інколи не задовільте поділитися з іншими. Ваші фінансові заходи будуть особливо успішними.

СТРІЛЕЦЬ (22.11 — 21.12). Початок тижня може злитися трохи важким, але після молодик 1 жовтня ваші справи відвуть у вашу колючу. Для тих, хто народився на початку грудня, буде сприятливим нещода, 5 вересня.

КОЗЕРІГ (22.12 — 20.01). Якомога корисніше постарайтеся використати сприятливі дії кінця вересня. Починаючи з молодик 1 жовтня, вам доведеться підняти щупи. Шукайте патрімчии серед вливових осіб.

ВОДОЛІЙ (21.01 — 19.02). Середина тижня дасть шанс повернути справи у вигідному напрямі. Не розминяйтеся на дрібниці. Синевим Володимир несподівано потраплятиме у суботу, 4 жовтня. Недалі, 5 жовтня — день великих можливостей. Лише не переопиніть у ші дні можливості свого організму.

РИБИ (20.02 — 20.03). Не засмучуйтеся, якщо початок тижня застать вас неелегким, відпочиньте у вихідні — 4 і 5 жовтня. Висока ймовірність отримання пристойних прибутків. Надмірна самостійність чи поспішність може ускладнити вам життя.

Афіша вихідних днів

• Київ

Національний драмтеатр імені Івана Франка: субота — комедія К. Маньє «Бізе»; неділя — казка «Дві народження князя Леопольда» (о 12 годіні), комедія «Прибравання моральності» В. Шекспіра.

Театр Ораніа і комедія: субота — казка-легенда «Волшебная кость» Нелі Ораніа (о 12 годіні), комедія «Чотири люди і Дванадцять ночей» В. Шекспіра; неділя — комедія-казка «Дерев'яний король» Віталія Зміїна (о 12 годіні), «Свободний пленник королеви» прем'єра вистави за п'єсою Жана Кокто «Довільний переліт» (о 15 годіні, майбутній зал), прем'єра трагікомедії Федора Солов'я «Меланхоль».

Театр на Подолі: субота — А. Стриндберга «Маленька нічна соната для жінок, чоловіка і тропіа»; неділя — Хорхе Луїс Борхеса «Дзеркало і маска»; монолог у музичному супроводі.

Молодий театр: субота — комедія «Абсурд» Стратіса (мала сцена); неділя — Туго Клаус «День ховання, день свободи»; прем'єра (мала сцена).

Початок вистав о 19 годіні.

• Донецьк

Обласний музично-драматичний театр імені Артема: неділя — гастролі Санкт-Петербурзького державного театру: рок-опера О. Рибникова та А. Вознесенського «Юнона» і «Авось» (о 18 годіні).

За зйомку та достовірність інформації у редакції публікується відповідна інформація.

О Редакція не несе відповідальності за зміст публікацій.

О За змістом відповідальність несе автор.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.

252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Редактори: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНЬСЬКИЙ, В. СУДІДА (заст. головного редактора).

Адреса редакції:

252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

Телефони: 224-75-54, відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.

О Редакція не повертає.

О Платувати з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідчення про реєстрацію періодичного друкованого видання —

КВ № 16 від 26.05.1994 р.

Газета надруку

командити друку

«Преса України»

252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Знак 0311181.